

Leo y escribo en mi lengua

Náhuatl de la Sierra Nororiental

Niktahtoltia wan nikihkuilowa notahtol

Tein tahtowah nikan Sierra Nororiental

Taixpantilis

In Tahtolmeh tein kipia in amaix kuali ika timopalewis wan ihkón okachi tikahsikamatis tahtolmeh tein ikkuiliwtokeh itech in amaix tein ika momachtitih in momachtihkeh *Niktahtoltia* wan *nikihkuilowa notahtol*. Tein tahtowah nikan *Sierra Nororiental*.

In Tahtolmeh yehwa tein no ixnesih itech in Momachtihkeh iamaix, ihkón okachi ihsiwka kiahsikamatiskeh teisá takan amo welih. Nikan ixnesih tahtolemehe tein amo semi mokuih ok kasa ika oso takan se tahtol amo tikixmati wan mokui itech in masewalnemachtil.

Semi kuali komohkón in Tahtolmeh mitspalewiah wan ihkon okachi tikintapowis tein iniwan timomachtia takan amo kimatih.

¿Keniw se kinintatekiwtia in tahtolmeh?

Xikinintemo in tahtolmeh ihkón kemeh motohtokah in tahkuilmeh tein motokaytia *alfabeto*.

Satepan tikahsis kanika xpowi in tahtol, no ixnesi toni kiihtosneki wan timitsmatiltiah keniw tikchiwas keman tiknekis titahkuilos.

Tikchiah mah kualtsin mitspalewi in amaix itech in monemachtil.

Kampa se
pewtewa

a

4
achiwil

Tein kiihtosneki: At tein kuali ika se
kiemania fixti wan ijkon kuali kisa in
taxkal.

In tahtol tiktatekiwtiah: Xinechwalkuili
ne achiwil, ika nikahawiti in fixti.

Tein kiihtosneki

In tahtol
tiktatekiwtiah

a

achiwil	<p>Tein kiihtosneki: At tein kuali ika se kiemanía tixti wan ijkon kuali kisa in taxkal.</p> <p>In tahtol tiktatekiwtiah: Xinechwalkuili ne achiwil, ika nikahawiti in tixti.</p>
ahpas	<p>Tein kiihtosneki: In ahpas kichihchiwa ika sokit, keman kuali ahsitok ya wan wakik kuali ika se kiewa at.</p> <p>In tahtol tiktatekiwtiah: Noweinan nechtayokolih se ahpas mah ika nikewa at.</p>
ahtselwia	<p>Tein kiihtosneki: Keman se kitoyawa tehtepitsitsin sah at kasa ika oso se kitekilia se tatok keman amo kiowi.</p> <p>In tahtol tiktatekiwtiah: Noman nochipa keman tachpana kiahtselwia tashol wan ihkón amo potoni talnex.</p>

ahwach

Tein kiihtosneki: At tein xiini keman kiowi wan mopilowa itech xiwit, no xiini keman kualtsin tachipawyan ilwikak wan taseseya.

In tahtol tiktatekiwtiah: Mostah yowak wetsi ahwach, yewa ika kualtsin taselistok.

amaix tein techmaka se tanawatil

Tein kiihtosneki: Se tahkuilol tikitsin tein kineki kitematiltis teisá tanawatil iwan miak tokniwan.

In tahtol tiktatekiwtiah: Yehwan kixehxelohkeh amaix tein kitemaka tanawatil ika in tanamak itech ne tanamakaloyan.

amaixtahkuiloloni

Tein kiihtosneki: Se amaix ixmiak tein itech se tahkuilowa.

In tahtol tiktatekiwtiah: Nikhkuiloh in chiwalis itech amaixtahkuiloloni.

amatayolmelawkeh

Tein kiihtosneki: Tahkkuilol tein tenawatia keniw se kichiwas oso se kimahmahxitis teisa.

In tahtol tiktatekiwtiah: Xiktohtoka in tanawatil tein teyekilwia keman timawiltis.

asisilipit

Tein kiihtosneki: Se okuiltsin tein patantinemi, tsitsikitsin wan kualtsin moita, keman pewa moskaltia nochipa nemi itech at.

In tahtol tiktatekiwtiah: Ne ameyaltenoh nikitak se asisilipit papatantoya.

ch**chikawak**

Tein kiihtosneki: In tahtol se kitatekiwtia keman se takilot motamiiskaltia ya wan kuali se kikus ya oso se tokniw weweti ya.

In tahtol tiktatekiwtiah: Ne pahpata chikawak xikteki a wan tiknamakaskeh.

e**eliwis**

Tein kiihtosneki: Ihkón kitenewah se tokniw tein kichiwa teisa tein amo kualtsin.

In tahtol tiktatekiwtiah: Ne pili semi eliwis, nochipa kinintewia ipipilikniwan ne kampa momachtia.

i

ihkochih

Tein kiihtosneki: Nochi ihkón se kinitokaitia ihkochimeh tein kualí se kininkua wan tein amo, onkaki miak taman.

In tahtol tiktatekiwtiah: Miak ihkochimeh tentokeh ne nomilah yehwa ika miak chiktehme nentokeh.

ihsiwkatanawatil

Tein kiihtosneki: Tahkuilol tsikitsin tein kitemaka se tanawatil.

In tahtol tiktatekiwtiah: Nikselih se tanawatil ne kalnemachtiloyan.

itokay

Tein kiihtosneki: Itokay tein se kitalilia se amat ihkuiliwhtok.

In tahtol tiktatekiwtiah: Xiktahtolti itokay in tahkuilol.

k

kahtsot

Tein kiihtosneki: Se kamoh tein se kinintalilia animahmeh keman ilwiti.

In tahtol tiktatekiwtiah: Neh niktoka kahtsot.

kalwich

Tein kiihtosneki: In kemeh eskia se mekat pitsaktsin tein mochiwtiw ika pokti, tein chiawak wan talnex tein mopanpilowa itech in tikotenoh.

In tahtol tiktatekiwtiah: Nochan mostah kitatiah kowit, yehwa ika onkak miak kalwich.

kaxahpas

Tein kiihtosneki: Se kemeh eskia weyikaxit chihchiwtok ika sokit tein kuali se kitekilia at.

In tahtol tiktatekiwtiah: Neh amo nikixmatik ok yon kaxahpas.

kaxtil

Tein kiihtosneki: Se tapial tein se kipia kalihtik, kuali se kimahsewa wan no se kikui xinach.

In tahtol tiktatekiwtiah: In kaxtil chichiltik amo kineki takuas.

kosamalot

Tein kiihtosneki: Se okuilin tepitsin okachi weyi ke in kimichin wan nemi nikan itech in xolalmeh, tokniwan kiihtowah ke in okuilin tetetsawia.

In tahtol tiktatekiwtiah: In kosamalot kininmiktia piokonemeh.

kowtahkuiloloni

Tein kiihtosneki: Se tahkuiloloni chihchiwhtok ika kowit wan tepalewia ika se tahkuilowa.

In tahtol tiktatekiwtiah: Yehwan tahkuilowah ika kowhtahkuiloloni.

koyopahti

Tein kiihtosneki: At tachihchiw tein tepalewia ika se kiwatsa xiwit kampa se tatoka ika miak taman. Amo ika se mopahtia.

In tahtol tiktatekiwtiah: Nikowak koyopahti tein ika nikuatsati xiwit ne nomilah.

ku

kuexan

Tein kiihtosneki: Moahsi itech itankuay in siwat keman tokotsyetok.

In tahtol tiktatekiwtiah: Keman ne nanahtsin kioya taol kitentiw itech ikuexan.

kuikuitska

Tein kiihtosneki: Ehekat tein se kiita mooholinia ihsiwka keman semi takawani wan eheka.

In tahtol tiktatekiwtiah: Keman semi taxiwhtata, se kiita kemeh in ehekat kuikuitska.

kuitatohtok

Tein kiihtosneki: Se chikteh tein nemi nikahkuin wan semi kualtsin mokuikatia keman pewa takawani.

In tahtol tiktatekiwtiah: Yon kuitatohtok no kikua xokot.

m**makuilkilit**

Tein kiihtosneki: In se kilit tein kuali se kiamahsewa taamanal oso se kichilposowia.

In tahtol tiktatekiwtiah: Yalwa nikuito seki makuilkilit, wan nikua taamanal.

malakat

Tein kiihtosneki: Kowtaxihxin tein kuali ika se kitsawa ikpat ika ome se imay ihtik itech se sokikaxit.

In tahtol tiktatekiwtiah: Antonia kineki tatsawas wan amo kipia malakat.

maltantsin

Tein kiihtosneki: Xiwipah tein kuali ika se kipahtia nemowtil.

In tahtol tiktatekiwtiah: Ne tanamakaloyan no kinamakah maltantsin, miak tokniwan kitatekiwhtiah.

manamik tein ika se kiixpolowa se tahkuilol

Tein kiihtosneki: Se manamik yemaxtik tein ika se kiixpolowa se tahkuilol keman se mopolowa, sayoh tein ihkuiliwhtok ika kowhtahkuiloloni.

In tahtol tiktatekiwtiah: Nikixpoloh ika manamik in tahkuilol tein amo kualiyetoya.

metsonkilit

Tein kiihtosneki: In se kilit tein mochiua kampa ika eski sayoh no moneki mah se kinehmachpia, kualiyet kimahsewa akoloh.

In tahtol tiktatekiwtiah: Ne pili semi kiwelilia metsonkililemol yehwa ika motemolito.

miawatillo

Tein kiihtosneki: Se kowat tein chanchiwah nikan Sierra Nororiental de Puebla, komohkón tetipinih luali se mikis.

In tahtol tiktatekiwtiah: Kihtowa que se pili kitipinih se miawatsin wan ika mikik.

mimiltik

Tein kiihtosneki: Se kowit tein amo taxihxin oso taalaxol.

In tahtol tiktatekiwtiah: Nikchihchiw nochan ika kowit mimiltik.

omikilit

Tein kiihtosneki: In se xiwit, kualia ika se mopajtia, se kikui ixiwyo se kimolontia wan ika se kininaltia in pilimeh komohkon semi kokoxkatikeh oso keman satepan keman se siwat mopalewia ika se pili.

In tahtol tiktatekiwtiah: Niktekito seki omikilit ika nikaltiti nopili, semi kokoxkeh.

tahpewal

Tein kiihtosneki: Se tahpewal chihchiwtok ika miak taman kowit, kowtakot, kuomekat, wan tet tein ika se kinintsitskia kowhtahokuilimeh wan se kininmahsewa.

In tahtol tiktatekiwtiah: Yalwa nikuik se ayotochin ika tahpewal.

tanawatil tein mostah kisa

Tein kiihtosneki: Se tahkuilol tein tanawatia teisa tein yankuikxtok mochiw.

In tahtol tiktatekiwtiah: Niktahtoltih in tanawatil tein mostah kisa.

tapalan

Tein kiihtosneki: Teisá palaktik tein ika se kiyolchikwa in taltikpak.

In tahtol tiktatekiwtiah: Yalwa nikneloh iwan tapalan in tal.

tikmatia ke

Tein kiihtosneki: Talnamikilis tein witsa itech iamaix in momachtihkeh kampa kiyekilwiah keniw kitahtoltis chikawak se tahkuilol.

In tahtol tiktatekiwtiah: Tikmatia ke semi moneki achto xiktahtolti yoliktsin se tahkuilol.

topil

Tein kiihtosneki: kowit tein kikui in tatomeh tein ika mopalewa ihkuak nehnemi.

In tahtol tiktatekiwtiah: In tato kipia se itopil.

topileh

Tein kiihtosneki: Tokniw kixtalía mah kimoyawa tanawatilmeh wan mah tapalewi itech chiwalismeh tein kinawatis itayekankaw itech in altepet.

In tahtol tiktatekiwtiah: Nechkawiliko se amat in topile.

ts

tsotsopas

Tein kiihtosneki: kowit manamik tein se kikui ihkuak se kichihchiwa se tahkit, chiwtok kemeh in *machete* itenehyankopa.

In tahtol tiktatekiwtiah: In siwapil kipolo itsotsopas.

tsoyotik

Tein kiihtosneki: Tahtol tein ika se kihtowa, tein amo semi moskaltia o kan kipia miak chikawalis oso tein semi tsiktsin keh sekin.

In tahtol tiktatekiwtiah: In pitsotsin semi tsoyotik.

W

weiamatanawatil

Tein kiihtosneki: Tahkuilol tein tanawatia teisá semi motelneki. Kipia amaixyekauilmeh wan tahkuilmeh tein kikualnextiah.

In tahtol tiktatekiwtiah: Ne xolal yetok se amaix tein tanawatia kemanian mochiwati in weyiilwit.

X

xikelnamiki ke

Tein kiihtosneki: Mah se kiwalkui teisa tein se kiixmati oso se kimatik itech se inemilis tein panok ya. Itech iamaix in tokniw kiwalkui seki tanawatilmeh kampa kiihtowa keniwhkitik in nemachtil tein kiitakeh ika in masewaltahtol.

In tahtol tiktatekiwtiah: Xikelnamiki ke in tanawatil se tahkuilol tsikitsin.

Y

yewaltik

Tein kiihtosneki: Teisá tein yewaltik.

In tahtol tiktatekiwtiah: In komal yewaltik.

Este Vocabulario te ofrece el significado de una variedad de palabras que probablemente desconozcas y que encontrarás en los materiales. La finalidad de esta publicación es que puedas disipar tus dudas y ampliar tu conocimiento de la lengua náhuatl.

In amaix mitsnextilia seki tahtolmeh wan toni kihtosneki sehsemeh, xa tehwatsin amo tikinixmati oso tikmati toni kihtosneki. In tahtolmeh no tikinahsis itech in oksé moamaix tein ika timomachtia. Inkes mochihi: wkeh, keman monekis kual ika timopalewis takan amo tikmati toni kihtosneki se tahtol wan ihkón okachi tikahsikamatis miak taman.

DISTRIBUCIÓN GRATUITA

IN AMAIX MITSTAYOKOLIAH, AMO MONEKI TIKIXTAWAS

náhuatl • náhuat • nawat • nawatl • naua

